

1. Зінченко В., Чумаченко О. Засоби активізації євроінтеграційних студій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів (на прикладі курсу «Європейська політична інтеграція: історична ретроспектива та сучасність»). *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2021. Вип. 3 (47). С. 36-46. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Pf2KpFv-ij4RF0tmWa-OdJIYebss8Ich/view>
2. Морозов С. Європейське бачення Альтьєро Спінеллі. Серія *Література та культура Полісся*. Випуск 88 «Історичні науки» № 8. С. 174-184. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/487/1/21.pdf>
3. Морозов С. Проекти нового європейського договору 1981-1984 рр. *Історичні студії суспільного прогресу*. URL: <http://issp.gnpu.edu.ua/sites/default/files/doc/morozov.pdf>
4. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
5. Juan Fernando López Aguilar. The evolution of the European Parliament's role in shaping the Area of Freedom, Security and Justice. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/20-years-of-eurojust/european-parliament-role-shaping-area-freedom-security-justice>
6. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:12007L/TXT>

## **ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ – ПИСЬМЕННИК, ФОЛЬКЛОРИСТ, ІСТОРИК ТА ЕТНОГРАФ**

**Кулик Оксана**

*Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*  
магістрантка

**Науковий керівник: Гриценко Андрій Петрович**

доктор педагогічних наук, доцент,  
завідувач кафедри історії, правознавства  
та методики навчання ГНПУ ім. О. Довженка

Незважаючи на численні розвідки науковців і краєзнавців, що висвітлюють багатогранну діяльність Пантелеймона Куліша, на сьогодні в українському літературознавстві відсутня об'єктивна узагальнююча праця, яка б достеменно розкривала суперечливу діяльність письменника з урахуванням усіх аспектів тогочасної дійсності.

Його роль як історика, письменника та фольклориста не тільки надзвичайно важлива для розуміння національної ідентичності України, але й має величезне значення для розвитку світової культурної спадщини.

Пантелеймон Куліш також займає вагомe місце в історії українського самопізнання, літератури і науки. Він був чудовим мовознавцем, письменником, літературним критиком, культурно-історичним діячем, фольклористом, етнографом, перекладачем та видавцем.

Про Куліша здебільшого говорять як про людину крайніх суперечностей. Та всі його думки і вчинки логічні й закономірні. Узгоджені між собою [2, с. 21].

Будучи різнобічно обдарованим і енциклопедично освіченим, Пантелеймон Куліш показав себе могутнім творцем-першопрохідцем у різноманітних сферах

культурного українського життя. Багатогранна творчість митця була в усьому новаторська.

«Наділений великим талантом, але ще більшою амбіцією., Куліш протягом свого довгого життя переходив найрізноманітніші зміни, топтав найрізноманітніші сліди, виступав у найрізноманітніших ролях і полишив по собі багату літературну спадщину, в якій обік цінного, було багато схибленого, багато суперечностей.» – так відгукнувся про нього І. Франко в «Нарисі історії українсько-руської літератури до 1890 р.».

Щоб зрозуміти творчість Куліша, іноді, треба читати між рядків. Не можна трактувати його однозначно, а потрібно аналізувати й почати осягати велич цього митця, глибину його думок, пророчість його слів.

Навіть короткий перелік доробку Пантелеймона Олександровича є досить вагомим: створення першого українського історичного роману; першої фонетичної абетки для української мови, яка заклала основи систематизованого українського правопису; здійснення першого україномовного перекладу Святого письма; заснування першого українського журналу та друкарні; започаткування українського художнього перекладу; плідна праця в царині фольклористики та етнографії; досягнення у сфері літературної критики; публіцистична діяльність, яка охоплювала обговорення найактуальніших проблем і, зокрема, мала на меті подолання імперських заборон; повернення занедбаних скарбів староруської літератури у вітчизняний культурний обіг. П. Кулішу були властиві неабиякий розум, інтелектуальний потенціал, далекоглядність, гуманістичний світогляд, велика працездатність. Власними ідеями та звершеннями він випередив свій час [1, с. 7].

Творча діяльність П. Куліша протягом життєвого шляху була неоднозначною, змінювалася під впливом зовнішніх обставин. На кожному з етапів набувала нового змісту, форм і характеру, але сталими залишались напрям і концепція її розвитку, що полягали в культурно-освітньому відродженні українського народу. Письменник вболівав за народ, хотів бачити його повнокровною нацією серед інших європейських держав, намагався слугувати українцям своєю творчістю. Майже 57 років невтомної діяльності П. Куліша були спрямовані на піднесення свідомості й національної гідності народу, збагачення його культури, науки, освіти. Він написав близько 50 томів наукових, публіцистичних і художніх праць, з-поміж яких було багато присвячено формуванню національної освіти. П. Куліш у численному творчому доробку якого наскрізною є проблема національної та соціальної долі українського народу, був одним із фундаторів становлення національної свідомості українців. У його роботах висвітлено багато цікавих, плідних ідей, котрі вкрай актуальні й для сьогодення. П. Куліш одним із перших порушив питання самобутності української мови, необхідності її удосконалення до рівня розвинених літературних мов, запровадження рідної мови в школах, видання підручників українською мовою, створення українського періодичного видання, що мало важливе значення для вітчизняної освіти і науки [1, с. 14].

Пантелеймон Куліш віддавав переважну увагу вивченню історії України. Його роботи не лише систематично описують історичні події, а й намагаються зрозуміти глибокі рушії, що лежать в основі цих подій. Він бачив історію не тільки як послідовність фактів, але й як відображення духу народу, його бажань та амбіцій. Кулішева робота стала важливим кроком у формуванні національної свідомості та самоідентифікації українського народу.

Пантелеймон Куліш – це не просто історик, письменник або фольклорист. Він – символ української національної свідомості, відданий захисник культурної спадщини, який своїм життям та діяльністю поклав початок новому етапу в розвитку української науки та культури. Його праця нагадує нам про важливість дослідження та збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь. Нехай його ім'я завжди залишається в серцях тих, хто прагне розуміти і вивчати багатство української культури.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Пантелеймон Куліш – першорядна зірка української культури: письменник, видавець, редактор: інформаційно-методичні матеріали до 200-ї річниці від дня народження / укладач Н. І. Фенько; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесе Гончара. Полтава, 2019. 16 с.

2. У дорозі до Пантелеймона Куліша: науково-популярне видання. Київ: Видавниче підприємство «Деміур». «Рідна школа», 1999. 25 с.

## ПЕРСІ ФОСЕТТ: ВНЕСОК У ДОСЛІДЖЕННЯ АНТРОПОЛОГІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

**Ворона Поліна**

*Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*  
магістрантка

**Науковий керівник: Гриценко Андрій Петрович**

доктор педагогічних наук, доцент,  
завідувач кафедри історії, правознавства  
та методики навчання ГНПУ ім. О. Довженка

***Анотація.** Ця стаття присвячена внеску Персі Фосетта у розвиток антропології та археології Південної Америки. Вона оглядає його роль у дослідженні культурних комплексів, таких як Мачу-Пікчу та Інків, у регіоні Анд, а також вказує на його вплив на захист культурних пам'яток та стимулювання інтересу до археологічних артефактів.*

***Ключові слова.** Персі Фосетт, антропология, археология, Південна Америка, Мачу-Пікчу, Інки, дослідження, культурні пам'ятки, захист, внесок.*

У світі археології та досліджень минулих цивілізацій ім'я Персі Фосетта є символом відваги та відданості. Персі Фосетт народився 15 липня 1879 року в Англії. Він вирішив приділити своє життя дослідженню археології та антропології після вивчення наукових робіт видатних вчених того часу. Запалений дослідник вирушив у свої перші археологічні експедиції в Південну Америку в пошуках загадкових цивілізацій, що зникли в безодні часу.

Він був першим європейським археологом, який досліджував Мачу-Пікчу в 1911 році під керівництвом Національної географічної товариства.

У 1897 році, у віці вісімнадцяти років, він приєднався до королівського артилерійського корпусу.